

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

М.З.Н.

Мала академія наук
України під егідою
ЮНЕСКО

Національний
технічний університет
ДНІПРОВСЬКА
ПОЛІТЕХНІКА
1899

Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національний центр «Мала академія наук України»
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Київський національний університет
будівництва і архітектури
Національний університет «Запорізька політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Національний університет «Львівська політехніка»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ХVІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКАДЕМІЧНА Й УНІВЕРСИТЕТСЬКА
НАУКА: РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

09 – 12 грудня 2025 року
Полтава

УДК 378.147:81'25

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУБТИТРІВ У
АВЗ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З МАЙБУТНІМИ ПЕРЕКЛАДАЧАМИ, ЯКІ СПРИЙМАЮТЬ
АНГЛІЙСЬКУ МОВУ НА СЛУХ НА РІВНІ В2**

Домаренко М.В.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

vivusignis322@gmail.com

Використання аудіовізуальних засобів (АВЗ) для формування професійної компетентності студентів у ЗВО не є чимось новим сьогодні.

Проте загальною проблемою застосування АВЗ є те, що кожна спеціальність має свої особливості. Студентам різних спеціальностей необхідно отримати різні знання, навички та вміння. Цей факт зумовлює унікальність кожної спеціальності, під яку необхідно підлаштовувати й АВЗ. Не виключенням є і «Філологія», до якої належать майбутні перекладачі.

Проблемність описаної ситуації полягає у тому, що деякі дослідження та принципи ефективного використання АВЗ в освітніх цілях можуть втрачати актуальність залежно від того, про студентів якої спеціальності йдеться. Це зумовлює необхідність створити модель, у межах якої було б проаналізовано наявний масив наукових досліджень і, на цій основі, надано рекомендації щодо ефективного застосування АВЗ під час формування професійної компетентності саме майбутніх перекладачів.

Під час створення такої моделі, серед іншого, розглядалось питання доцільності використання субтитрів у АВЗ. У процесі аналізу наукових робіт з цієї теми було з'ясовано, що якщо АВЗ створено рідною мовою, то субтитри будуть зайвими. Згідно з працею С. Калюги та Дж. Суеллера, додавання субтитрів до АВЗ створить ефект надмірності: студентам доведеться подумки зіставляти почуте і прочитане, що ускладнить сприйняття інформації [1].

З іншого боку, у контексті формування професійної компетентності майбутніх перекладачів необхідно врахувати, що деякі навчальні дисципліни можуть викладатися іноземною мовою. Тому варто звернути увагу на працю А. Шулер та ін. Згідно з результатами досліджень вчених, якщо аудіальний текст подається студентам іноземною мовою, то його сприйняття на слух може бути занадто складним [2]. У такому випадку субтитри полегшують сприйняття нової інформації, а не ускладнюють цей процес.

Проте такі результати дослідження викликають питання: чи допомагають субтитри в АВЗ, створеному іноземною мовою, лише тим студентам, які мають недостатньо високий рівень володіння іноземною мовою? Або, можливо, позитивний ефект спостерігатиметься навіть у тих випадках, коли студент добре володіє іноземною мовою і сприймає її на слух без складнощів.

Описане питання зумовило мету експерименту: з'ясувати, чи спостерігатиметься позитивний ефект від додавання субтитрів до АВЗ, створеного іноземною мовою, якщо студенти, які його переглядатимуть, добре сприймають іноземну мову на слух.

Задля проведення експерименту було відібрано 62 майбутніх перекладачі які сприймають іноземну мову на слух на рівні В2. Із 31-го студента було сформовано експериментальну групу, інші 31 увійшли до контрольної.

Під час експериментального навчання студенти обох груп переглядали один й той же АВЗ, створений англійською мовою, яка не була для них рідною. Єдиною різницею було те, що експериментальна група переглядала АВЗ з англійськими субтитрами, а контрольна — без субтитрів. Як АВЗ було обрано озвучену анімацію, у якій розповідалося про поняття «фрекінг» і його вплив на довколишнє середовище.

Після перегляду АВЗ студентам обох груп необхідно було дати відповідь на запитання: «Оцініть, наскільки багато розумових зусиль вам довелося докласти, аби опанувати навчальний матеріал», де вони вибирали показник від «1» (мало) до «5» (багато). Після цього студенти проходили тест на перевірку знань, який складався з 14 питань. Поєднання цих двох метрик – докладені розумові зусилля та перевірка знань - дало змогу визначити, який результат показали студенти та наскільки багато когнітивних ресурсів вони витратили на сприйняття нової інформації під час перегляду АВЗ.

Група	Тест на перевірку знань		Розумові зусилля	
	С.А.	С.В.	(С.А.)	С.В.
Експериментальна	9.87	2.47	3.64	1.14
Контрольна	9.48	2.87	3.48	0.85

Таб. 1 Результати проведеного експерименту

У таблиці 1 показано середнє арифметичне (С.А) та стандартне відхилення (С.В.) обох груп, зафіксовані в межах тесту на перевірку знань та опитування щодо докладених розумових зусиль. Отримані дані демонструють, що, у середньому, студенти експериментальної групи показали кращий результат під час проходження тесту на перевірку знань (9.87 бала з 14 можливих), ніж студенти контрольної групи (9.48). Однак *t*-критерій Стьюдента показав, що отримані результати не є статистично значущими: $t(60) = 0.56$, $p > 0.05$. Тобто існує надто висока вірогідність, що різниця між групами є випадковістю.

Водночас студенти контрольної групи, у середньому, повідомили, що доклали менше розумових зусиль (3.48 за шкалою від 1 до 5) для сприйняття нової інформації під час перегляду АВЗ, ніж студенти експериментальної групи (3.64). Проте зафіксована різниця також була визначена як статистично незначуща: $t(60) = 0.63$, $p > 0.05$.

Отже, результати проведеного експерименту показують, що додавання субтитрів до створеного іноземною мовою АВЗ не допомагає майбутнім перекладачам, які вільно сприймають іноземну мову на слух, краще засвоювати нову інформацію або докласти менше розумових зусиль для цього. Тобто доцільність використання субтитрів у описаному сценарії не була доведена.

Література:

1. Kalyuga S., Sweller J. *The Redundancy Principle in Multimedia Learning. The Cambridge Handbook of Multimedia Learning. 3rd ed. 2021. P. 212–220.*
2. Schüler A., Scheiter K., Gerjets P. *Is spoken text always better? Investigating the modality and redundancy effect with longer text presentation. Computers in Human Behavior. 2013. Vol. 29, no. 4. P. 1590–1601.*